

1514.14
Б 811

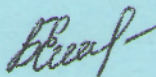
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

БОНДАР ОЛЕНА МИХАЙЛІВНА

УДК: 796—053.2:616.7

**КОРЕКЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПОРУШЕНЬ
ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ ДІТЕЙ 5–6 РОКІВ
ІЗ УРАХУВАННЯМ ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЇХНЬОГО ТІЛА**

24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання
різних груп населення

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання і спорту

Київ – 2009

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Національному університеті фізичного виховання і спорту України, Міністерство України у справах сім'ї, молоді і спорту

Науковий керівник доктор наук з фізичного виховання и спорту, професор **Кашуба Віталій Олександрович**, Національний університет фізичного виховання і спорту України, завідувач кафедри кінезіології

Офіційні опоненти:

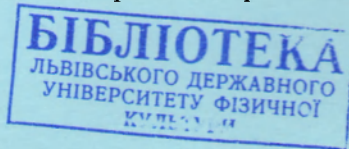
доктор наук з фізичного виховання и спорту, професор **Крупевич Тетяна Юріївна**, Національний університет фізичного виховання і спорту України, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання

кандидат педагогічних наук, доцент **Богініч Ольга Любомирівна**, Інститут розвитку дитини НПУ імені М.П. Драгоманова, професор кафедри інноваційних технологій в дошкільній освіті, головний спеціаліст відділу природничої та технічної освіти департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки України

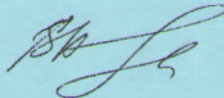
Захист відбудеться 29 жовтня 2009 р. о 14⁰⁰ на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.829.01 Національного університету фізичного виховання і спорту України (03680, Київ-150, вул. Фізкультури, 1)

Із дисертацією можна ознайомитися у бібліотечі Національного університету фізичного виховання і спорту України (03680, Київ-150, вул. Фізкультури, 1)

Автореферат розіслано 25 вересня 2009 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. І. Воронова

1968

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Дошкільний вік є важливим етапом становлення особистості дитини, формування рухових навичок, розвитку фізичних якостей, забезпечення умов нормального біологічного розвитку (Е.С. Вільчковський, 1998–2004; Н.О. Тупчий, 2000; Н.Є. Пангелова, 2005–2009; А.О. Малишев, 2009). Цей віковий період відмічається, з одного боку, інтенсивним ростом та розвитком дитячого організму, а з іншого – низькою опірністю до несприятливих впливів зовнішнього середовища (О.В. Давиденко, В.П. Семененко, Л.О. Фандікова, 2003; О.Л. Богініч, 2005; Е.Я. Степаненкова, 2006; А.І. Акулова, 2007).

Нині одним із основних завдань виховання і навчання дітей у дошкільному закладі є зміцнення їхнього здоров'я, формування основ здорового способу життя.

Аналіз стану здоров'я дітей 5–6 років, тобто старшого дошкільного віку, за останні роки не дає підстав для оптимізму (Т.О. Гутерман, 2005; В.В. Поліщук, 2007 та інші). Дані досліджень (Л.І. Пензулаєва, 2001; В.Г. Пашенко, 1998–2003; Г.Г. Попов, 2004; А.В. Матвеева, 2008) свідчать про те, що захворюваність дітей, які відвідують дошкільні заклади, залишається високою і має тенденцію до збільшення.

Гострота проблеми здоров'я підростаючого покоління в Україні зумовлена як соціально-економічними, екологічними чинниками (Т.Ю. Круцевич, 2003–2008; Н.Ю. Міщенко, 2003; І.Я. Грубар, 2004; Г.В. Борін, 2005; Н.Н. Гончарова, 2009), так і неефективно функціонуючою системою фізичного виховання (О.Т. Литвин, 2008).

Дослідження фізичного розвитку дітей дуже обширні й пов'язані з вивченням різних його ознак (К.М. Сергієнко, 2004; В.О. Кашуба, Адель Бенжедду, 2005; Зіяд Хаміді Ахмад Насраллах, 2008). Тісний зв'язок між станом опорно-рухового апарату (ОРА) та здоров'ям людини доведений численними дослідженнями (І.Д. Ловейко, М.І. Фонарьов, 1988; О.А. Очерет, 2000; А.А. Погапчук, М.Д. Дідур, 2001), де відмічено, що відсутність відхилень в стані ОРА є обов'язковою умовою нормального функціонування органів і систем, розвитку організму у цілому, підвищення працездатності дітей і зміцнення їхнього здоров'я. Для збереження нормальної постави людини у процесі онтогенезу вирішальне значення мають не-розміри й сила м'язів, а більшою мірою адекватне співвідношення м'язового тону, що забезпечує функціональну доцільність будови людського тіла (І.В. Пенькова, 2006; О.А. Мартинюк, 2009).

Дослідження багатьох фахівців (О.В. Нерегіна, 2001; Г.І. Нарскін, 2002; С.А. Суха, 2002; Т.В. Забалуєва, 2006 и др.) свідчать про те, що понад 70 % дітей, які вступають до першого класу загальноосвітніх шкіл, мають різні функціональні порушення ОРА – порушення постави у сагітальній площині зі збільшенням і зменшенням фізіологічних вигинів хребта, сколіотичну поставу, порушення опорно-ресорних властивостей стопи.

Теорія і методика фізичного виховання останнім часом збагатилася великою кількістю наукових даних, присвячених питанню профілактики й корекції порушень постави у дітей старшого дошкільного віку (С.Б. Шарманова, А.І. Федоров, Є.А. Черепов, 2004; І.В. Пенькова, 2006; А.А. Потапчук, 2006; І.С. Красікова, 2008 та інші).

Незважаючи на значну кількість науково-методичних розробок, у спеціальній літературі немає даних про особливості організації оздоровчих заходів для дітей старшого дошкільного віку з порушеннями постави з урахуванням показників просторової організації їхнього тіла, які власне і є зовнішнім видимим чинником певної постави (А.М. Лапугін, 1999; Н.Л. Носова, 2008; В.О. Кашуба, 2009).

Ці положення пояснюють актуальність пошуку нових шляхів і невикористаних резервів в організації та змісті занять з фізичної культури у дошкільних закладах дітей старшого дошкільного віку, які мають порушення постави, з урахуванням показників просторової організації їхнього тіла.

Зв'язок з науковими планами, темами. Дисертаційна робота виконана згідно зі «Зведеним планом НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2001–2005 рр.» Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту за темою 1.4.3. «Удосконалення біомеханічних технологій рекреації та рухової реабілітації з урахуванням вікових особливостей геометрії мас тіла людини». Номер державної реєстрації 010U006351.

У 2006–2008 рр. робота виконувалась відповідно до «Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2006–2010 рр.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді і спорту за темою 3.2.1. «Удосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні та реабілітації з урахуванням просторової організації тіла людини». Номер державної реєстрації 0106U010786. Роль автора полягає у визначенні показників просторової організації тіла дітей старшого дошкільного віку та розробці технології корекції порушень їхньої постави у процесі фізичного виховання.

Мета роботи – розробка технології корекції порушень постави у дітей старшого дошкільного віку з урахуванням просторової організації їхнього тіла.

Завдання дослідження:

1. Вивчити й узагальнити подані у спеціальній науковій літературі дані з питань використання технологій профілактики та корекції функціональних порушень ОРА у дітей старшого дошкільного віку у процесі фізичного виховання.
2. Визначити функціональні порушення ОРА, що трапляються найчастіше у дітей 5–6 років.
3. Вивчити особливості просторової організації тіла дітей старшого дошкільного віку з функціональними порушеннями ОРА.
4. Розробити технологію корекції порушень постави у дітей старшого дошкільного віку засобами фізичного виховання та визначити її ефективність.

Об'єкт дослідження – просторова організація тіла дітей старшого дошкільного віку із різними функціональними порушеннями ОРА у процесі фізичного виховання.

Предмет дослідження – засоби й методи корекції функціональних порушень ОРА старших дошкільнят.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувались такі методи: аналіз науково-методичної літератури, опитування, педагогічне тестування, педагогічні спостереження, педагогічний експеримент, антропометричний метод, визначення локалізації загального центра ваги (ЗЦВ) тіла дітей графічним методом і методи визначення стійкості тіла дітей, візуальний метод оцінки стану ОРА, відеозйомка та біомеханічний аналіз постави, методи математичної статистики.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що у роботі:

– уперше визначені біостатичні та гоніометричні показники постави дітей старшого дошкільного віку з функціональними порушеннями ОРА;

– уперше, на основі виявлених кількісних біостатичних показників, біогеометричного профілю постави та функціонального стану ОРА дітей старшого дошкільного віку науково-методично обґрунтовано технологію корекції порушень постави, що дозволяє вирішувати оздоровчі завдання у процесі фізичного виховання;

– отримало подальший розвиток вивчення взаємозв'язку між показниками просторової організації тіла й порушеннями постави дітей старшого дошкільного віку, що дало змогу розробити диференційовані практичні завдання для корекції функціональних порушень ОРА;

– доповнено дані, що характеризують особливості морфофункціонального статусу старших дошкільнят.

Практична значущість дослідження полягає у тому, що розроблена технологія корекції функціональних порушень ОРА у дітей старшого дошкільного віку сприяє покращенню стану постави шляхом формування оптимального рухового стереотипу. Пропонована технологія може бути використана у системі фізичного виховання дошкільнят, лікувальній фізичній культурі та кінезитерапії.

Результати досліджень впроваджено у навчальний процес Національного університету фізичного виховання і спорту України у викладанні курсів «Вікова біомеханіка», «Кінетика тіла людини» для магістрів зі спеціальності «Біомеханіка спорту»; дитячого дошкільного закладу № 285 та дитячого садка-школи «Барвінок» № 286 м. Києва, про що свідчать акти впровадження.

Особистий внесок здобувача полягає у теоретичній розробці та обґрунтуванні основних ідей та положень дисертаційного дослідження: визначенні актуальності вибраної теми, аналізі та систематизації даних літературних джерел, визначенні основних напрямків використання корекційно-профілактичних технологій у практиці фізичного виховання старших дошкільнят,

розробці та апробації технології корекції порушень постави дітей старшого дошкільного віку з урахуванням просторової організації їхнього тіла, статистичній обробці результатів дослідження та їх інтерпретації. У роботах, виконаних у співавторстві, авторові належать дані педагогічних та інструментальних досліджень.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень доповідалися на VII міжнародній науковій сесії БГУФК «Наукове обґрунтування фізичного виховання, спортивного тренування та підготовки кадрів з фізичної культури та спорту» (Мінськ, 2004); міжнародній науково-практичній конференції «Олімпійський спорт, фізична культура, здоров'я нації у сучасних умовах» (Луганськ, 2004); міжнародних конгресах «Сучасний олімпійський спорт і спорт для всіх» (Алмати, 2004; Київ, 2005; Гданськ, 2006; Мінськ, 2007; Москва, 2008); VII міжнародній науковій конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я» (Харків, 2005); II міжнародній науковій конференції молодих вчених (Київ, 2009); науково-методичних конференціях кафедри кінезіології Національного університету фізичного виховання і спорту України (2003–2008).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження викладено у 15 наукових працях, з них 8 – у спеціалізованих виданнях, затверджених ВАК України.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація включає список умовних позначок і складається із вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних джерел. Дисертаційна робота викладена на 189 сторінках основного тексту та вміщує 16 таблиць і 16 рисунків. Список використаної літератури містить 284 джерел, з яких – 26 іноземні.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Вступ. Обґрунтовано актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження; розкрито наукову новизну та практичну значущість роботи, особистий внесок здобувача; описано сферу апробації результатів досліджень, вказано кількість публікацій.

У першому розділі «Сучасні уявлення про профілактику та корекцію функціональних порушень опорно-рухового апарату у дітей старшого дошкільного віку у процесі фізичного виховання» проведено теоретичний аналіз літературних джерел, розглянутих у дисертаційній роботі.

Узагальнено дані науково-методичної літератури про особливості використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку. Представлено характеристику просторової організації тіла людини, що використовується як характеристика її фізичного розвитку. Вивчено сучасні технології, спрямовані на профілактику та корекцію функціональних порушень ОРА дітей дошкільного віку у процесі фізичного виховання.

У процесі вивчення наукової літератури виявлено, що існує об'єктивна необхідність у вирішенні питань стосовно розробки технології корекції функціональних порушень ОРА дітей старшого дошкільного віку з урахуванням просторової організації їхнього тіла.

У другому розділі «**Методи та організація досліджень**» описано й обґрунтовано систему взаємодоповнюючих методів дослідження, адекватно об'єкту, предмету, меті та завданням роботи.

На *першому етапі* дослідження (2003–2004 рр.) було проведено детальний аналіз сучасних літературних джерел, вивчено науково-теоретичні та методичні аспекти фізичного виховання у дошкільних освітніх закладах (ДОЗ); визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та програму дослідження; освоєно адекватні методи вивчення ОРА дітей; розроблено карти обстеження.

На *другому етапі* дослідження (2004–2005 рр.) проведено констатуючий експеримент з метою створення бази даних, необхідної для вивчення вікових закономірностей просторової організації тіла старших дошкільнят та об'єктивної оцінки стану їхнього ОРА.

На *третьому етапі* дослідження (2005–2008 рр.) розроблено й експериментально апробовано технологію корекції порушень постави у дітей старшого дошкільного віку з урахуванням просторової організації їхнього тіла. Узагальнено результати досліджень, зроблено висновки й розроблено практичні рекомендації, здійснювалося оформлення й підготовка дисертаційної роботи до офіційного захисту.

Результати, отримані у ході дослідження, були опрацьовані методами математичної статистики.

Дослідницька робота проводилася на кафедрі кінезіології НУФВСУ, дошкільних освітніх закладах міста Києва: у дитячому дошкільному закладі № 285 і дитячому садку – школі «Барвінок» № 286. У дослідженні взяли участь 100 дошкільнят у віці 5–6 років.

У третьому розділі «**Дослідження просторової організації тіла та функціонального стану опорно-рухового апарату дітей старшого дошкільного віку**» представлено дані констатуючого експерименту.

У суспільстві, побудованому на гуманістичних та демократичних принципах, здоров'я людини є найвищою цінністю, найважливішим надбанням держави; воно – беззаперечний пріоритет, запорука життєстійкості та прогресу суспільства (О.В. Віндюк, 2003; В.К. Бальсевич, 2009).

Це передбачає, що одним з головних завдань сучасного суспільства є виховання здорового покоління, гармонійно розвиненого фізично і духовно.

Стан здоров'я дітей нині не відповідає потребам та потенційним можливостям сучасного суспільства. Близько 80 % дітей дошкільного віку мають відхилення фізичного розвитку (А.Н. Бултукова, 2006; В.В. Поліщук, 2007; Н.Є. Пангелова, 2008 та інші), що, зазвичай, відбивається на просторовій організації тіла: погіршується вертикальна стійкість тіла, функціональний стан ОРА, змінюється гоніометрія сагітального та фронтального профілю постави.

У результаті проведеного дослідження нами виявлено, що тільки 12,5 % обстежених дітей 5 років не мають функціональних порушень ОРА, а найпоширенішими видами порушень біогеометричного профілю постави є: порушення постави у фронтальній площині – у 47,5 % обстежених; кругла спина – у 11,25 %; кругло-увігнута спина – у 7,5 %; плоска – у 5 %; плоско-увігнута – у 2,5 %. Встановлено, що 13,75 % обстежених дітей мають комбіновані порушення постави у фронтальній та сагітальній площинах.

Під час дослідження дітей 6 років нами виявлено, що тільки 10 % дітей не мають порушень ОРА, порушення постави у фронтальній площині спостерігаються у 25 %, кругла постава – у 25 %, кругло-увігнута – у 25 %, плоска – у 15 %.

Встановлено; що зміни просторової організації тіла порушують високодиференційовану загальну структуру осьового кістяка. Звичайно, деформований біокінематичний ланцюг хребта не тільки змінює співвідношення м'язового напруження для хребта у цілому, але може також і негативно впливати на діяльність органів дихання та серцево-судинної системи.

Відмітимо, що під час порівняння гоніометричних показників нормальної постави з показниками різних видів її порушень статистично достовірні зміни ($p < 0,05$) спостерігаються:

при круглій спині – показників кута нахилу тулуба, кута асиметрії плечей, кута асиметрії лопаток, відстані від точки C_7 до вертикалі, що проходить через центр мас (ЦМ) голови, та відстані від найвипуклішої точки хребта до вертикалі, що проходить через ЦМ голови;

при кругло-увігнутій спині – показників кута нахилу тулуба, кута асиметрії лопаток, відстані від точки C_7 до вертикалі, що проходить через ЦМ голови, та відстані від точки L_5 до вертикалі, що проходить через ЦМ голови;

при плоскій спині – показників кута нахилу тулуба та відстані від точки L_5 до вертикалі, що проходить через ЦМ голови;

при плоско-увігнутій спині – показників кута нахилу голови, кутів асиметрії плечей та лопаток, відстані від точки C_7 до вертикалі, що проходить через ЦМ голови, відстані від найвипуклішої точки хребта до вертикалі, що проходить через ЦМ голови, та відстані від точки L_5 до вертикалі, що проходить через ЦМ голови;

при порушеннях постави у фронтальній площині – показників кута нахилу тулуба, кутів асиметрії плечей та лопаток, відстані від точки L_5 до вертикалі, що проходить через ЦМ голови;

при комбінованих порушеннях постави у фронтальній та сагітальній площинах – показників кута нахилу тулуба, кутів асиметрії плечей та лопаток, відстані від точки C_7 до вертикалі, що проходить через ЦМ голови, відстані від найвипуклішої точки хребта до вертикалі, що проходить через ЦМ голови, та відстані від точки L_5 до вертикалі, що проходить через ЦМ голови.

У проведених дослідженнях вивчено довготні та обхватні розміри біоланок, ЦМ біоланок та локалізацію ЗЦВ тіла. Виявлено, що показники висоти розташування ЗЦВ тіла відносно площі опори у дітей з нормальною поставою становлять у середньому 0,59 м ($S=0,04$ м). У результаті проведених досліджень

встановлено, що висота локалізації ЗЦВ тіла відносно площі опори при порушеннях постави зменшується у середньому на 5 % ($p > 0,05$).

Для оцінки вертикальної стійкості тіла дітей ми визначили критерії стійкості. Було виявлено, що порушення постави впливають на біостатичні показники стійкості тіла дітей старшого дошкільного віку, що найнаочніше відбивається на показниках моменту стійкості тіла. Під час визначення показників радіуса стійкості (переднього, заднього, правого та лівого) виявлено достовірні відмінності ($p < 0,05$) при комбінованих порушеннях постави.

У процесі досліджень встановлено, що порушення постави впливають на функціональний стан ОРА. У дітей з порушеннями постави показники силової витривалості значно нижчі, чим у дітей з нормальною поставою.

У результаті проведених досліджень з використанням кореляційного аналізу виявлено взаємозв'язок між показниками просторової організації тіла дітей і функціональним станом ОРА, що, на нашу думку, слід урахувувати під час розробки корекційної технології.

Усе це слугувало підставою для пошуку нових методичних підходів і засобів, спрямованих на корекцію порушень постави дітей старшого дошкільного віку з урахуванням просторової організації їхнього тіла.

У четвертому розділі «Технологія корекції порушень постави дітей старшого дошкільного віку в процесі фізичного виховання» викладено теоретичне обґрунтування технології корекції порушень постави дітей старшого дошкільного віку з урахуванням просторової організації їхнього тіла.

Спираючись на дані аналізу спеціальної науково-методичної літератури та власні експериментальні дослідження, нами розроблено технологію корекції функціональних порушень ОРА дітей, що урахує необхідність тісного зв'язку виховно-освітнього та виховно-оздоровчого напрямків.

Під час розробки технології корекції порушень постави дітей старшого дошкільного віку з урахуванням просторової організації їхнього тіла ми виходили з основних педагогічних принципів та дотримувалися таких умов:

- систематичності використання фізичних вправ, спрямованих на корекцію функціональних порушень ОРА дітей;
- організації раціонального статодинамічного режиму дошкільнят;
- регламентації та суворого дозування навантажень, адекватності їх застосування;
- інформування дітей та їхніх батьків про хід корекційних заходів.

Розроблена технологія складається з корекційно-профілактичного макроциклу, що включає утягуючий, коригуючий та підтримуючо-оздоровчий етапи (рис. 1).

Під час відбору найефективніших оздоровчих засобів для дітей дошкільного віку використовувалися критерії доступності, відповідності віковим спроможностям, найбільшій ефективності, відповідності видам діяльності корекційно-профілактичних заходів, простоти виконання та найменших витрат часу під час навчання.

Утягуючий етап (вересень-жовтень)

Завдання	Методи
Діагностика стану ОРА дітей Адаптація організму до фізичних навантажень Створення оптимальних умов для функціонування систем організму дітей Підвищення рівня фізичної підготовленості Формування м'язового корсету Нормалізація м'язового тону Формування інтересу до регулярних занять фізичною культурою	Розповідь, пояснення Демонстрація вправ Метод розчленованої вправи Метод цілісної вправи, ігровий метод
	Форми Фізкультурні заняття, оздоровчо-профілактична гімнастика, корекційно-профілактичне заняття, ранкова гігієнічна гімнастика, фізкультхвилинка, вправи після денного сну, прогулянки

Результат: Високий інтерес дітей до занять. Формування первинних уявлень про правильну поставу та її важливість для здоров'я людини. Підготовка організму дітей до подальшого фізичного навантаження

Попередній контроль (виміри та аналіз стану ОРА та просторової організації тіла дітей), уточнення й внесення коректив в програму занять

Коригуючий етап (листопад-квітень)

Завдання	Методи
Корекція функціональних порушень ОРА Стабілізація процесу порушення постави шляхом формування оптимального рухового стереотипу Забезпечення потрібної просторової організації біолонок тіла Здійснення профілактики функціональних порушень ОРА дітей засобами фізичного виховання Формування навички правильної статодинамічної постави	Розповідь, пояснення Демонстрація вправ, рисуноків і схем Метод розчленованої вправи Метод цілісної вправи, ігровий метод
	Форми Фізкультурні заняття оздоровчо-профілактична гімнастика, корекційно-профілактичне заняття, ранкова гігієнічна гімнастика, фізкультхвилинка, вправи після денного сну, прогулянки

Результат: Формування розуміння сенсу корекційно-профілактичних занять. Навчання дітей навичок використання корекційно-профілактичних засобів у повсякденній діяльності. Закріплення навички правильної статодинамічної постави

Поточний контроль (отримання інформації на будь-якому етапі корекції та виявлення особливостей впливу засобів та методів фізичного виховання на просторову організацію тіла дітей), уточнення та внесення корективів у програму занять

Підтримуючи-оздоровчий етап (квітень-травень)

Завдання	Форми	Методи
Підтримання досягнутого рівня функціонального стану ОРА та розвитку рухових якостей Закріплення навички правильної статодинамічної постави Профілактика фіксованих порушень ОРА	Фізкультурні заняття, оздоровчо-профілактична гімнастика, корекційно-профілактичне заняття, ранкова гігієнічна гімнастика, фізкультхвилинка, вправи після денного сну	Розповідь, пояснення Демонстрація вправ Метод розчленованої вправи, Метод цілісної вправи Змагальний метод Ігровий метод

Результат: Покращення показників просторової організації тіла та функціонального стану ОРА дітей. Формування знань про правильну поставу, діти оволодівають практичними навичками самоконтролю за своєю поставою, знайомляться з основними правилами профілактики порушень постави

Етапний контроль (оцінка ефективності комплексу корекційно-профілактичних заходів) з визначенням показників функціонального стану ОРА та вимірювання просторової організації тіла дітей (вимірювання біометричного профілю постави; локалізації ЗЦВ тіла; показників ступеня стійкості тіла дітей)

Рис. 1. Технологічна схема корекційно-профілактичного макроциклу

Однією з основних умов добору коригуючих вправ був вплив функціональних порушень ОРА на просторову організацію тіла дітей старшого дошкільного віку. Так, порушення постави у фронтальній площині характеризуються нахилом голови вправо або вліво, асиметрією у положенні надпліч, лопаток, порушенням серединного розташування лінії остистих відростків хребців і зміщенням її у вертикальній позі дитини на певному рівні у фронтальній площині, тому основну роль відіграють симетричні вправи, що забезпечують вирівнювання сил м'язової тяги та усунення асиметрії м'язового тону.

Ми приділяли особливу увагу формуванню навички правильної постави: набутті правильних поз дітей – під час вертикального положення, ходьби, сидячи й уві сні.

Інтегровані фізкультурні заняття, що проводилися у нашому дослідженні, передбачають комплексне використання засобів фізичного виховання: гігієнічних чинників (гігієна місця проведення занять, взуття та одягу для занять, доцільне, з огляду на розпорядок дня, місце і час проведення занять у навчально-виховному процесі ДОЗ), природних оздоровчих чинників (повітря лісопаркової зони, метеорологічні чинники, природний рельєф місцевості), фізичних вправ (рухливих ігор, прикладних, гімнастичних та інших спортивних вправ).

Для закріплення навички правильної статодинамічної постави нами було запропоновано проведення свята «Граціозна постава». Проведення фізкультурних свят позитивно впливає на удосконалення рухових навичок, розвиток фізичних та морально-вольових якостей дітей, підвищує інтерес до занять фізичними вправами, позитивно впливає на здоров'я дітей, підвищує самооцінку, вчить комунікабельності.

Важливе місце у технології корекції функціональних порушень ОРА належить роботі з батьками, оскільки формування у дітей навичок здорового способу життя можливе тільки за їх активної участі. Проводилося ознайомлення батьків зі змістом фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільному закладі, спрямованої на профілактику та корекцію функціональних порушень ОРА. Для цього організовувалися батьківські збори, консультації, дні відкритих дверей та практична демонстрація форм роботи з дітьми.

Для визначення ефективності запропонованої технології було проведено порівняльний педагогічний експеримент. Випробувані контрольної групи (КГ) займалися за програмою дитячого дошкільного закладу, а дошкільнята основної групи (ОГ) – за розробленою нами технологією. Чисельність кожної групи становила 15 дітей 5-ти років. Оскільки у більшості дітей (47,5 %) було виявлено порушення постави у фронтальній площині, у порівняльному педагогічному експерименті брали участь діти зі сколіотичною поставою. Обидві групи формувалися шляхом випадкового вибору випробуваних, достовірних відмінностей між групами дітей у показниках біогеометричного профілю постави,

функціонального стану ОРА, а також ступеня стійкості тіла на початку педагогічного експерименту не спостерігалось ($p > 0,05$).

Перед початком експерименту викладачі з фізичного виховання дитячого садка-школи «Барвінок» були ознайомлені з комплексами фізичних вправ, що входять до технології, проінструктовані про особливості виконання вправ, про елементи регламентації та контролю. Перед педагогічним експериментом нами були проведені також бесіди з батьками дітей, які брали участь в експерименті та роз'яснені завдання експерименту.

Результати педагогічного експерименту свідчать про покращення показників просторової організації тіла дітей після застосування технології корекції, при цьому слід відмітити, що в ОГ результати суттєво вищі, ніж у КГ.

Результати педагогічного експерименту свідчать про покращення біогеометричного профілю постави після застосування коригуючих програм, при цьому слід відмітити, що в ОГ результати суттєво відрізняються від таких у КГ (за надійності $P=0,95$ та обсягу вибірки $n=15$, $p < 0,05$) (рис. 2).

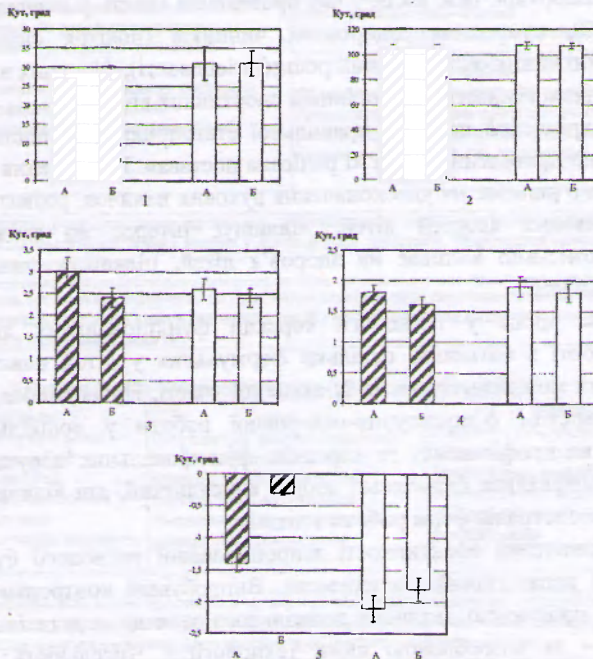

Рис. 2. Характеристики біогеометричного профілю постави старших дошкільнят: 1 – кут нахилу голови; 2 – кут зору; 3 – кут нахилу тулуба; 4 – кут асиметрії лопаток; 5 – кут асиметрії плечей:

▨ – основна група; □ – контрольна група;

А – до експерименту; Б – після експерименту

Аналізуючи гоніометричні показники тіла, у дітей ОГ було відмічено позитивні зміни біогеометричного профілю постави ($p < 0,05$).

Так кут, утворений вертикаллю та лінією, що з'єднує остистий відросток хребця C_{VII} и ЦМ голови (кут нахилу голови) збільшився у середньому на $3,4^\circ$ ($p < 0,05$); кут, утворений вертикаллю та лінією, що з'єднує остисті відростки хребців C_{VII} и L_V (кут нахилу тулуба), зменшився у середньому на $0,6^\circ$ ($p < 0,05$); кут нахилу до горизонталі лінії, що проходить через обидва акроміони до горизонталі (кут асиметрії плечей) зменшився у середньому на $0,2^\circ$; кут нахилу до горизонталі лінії, що проходить через точки нижніх кутів лопаток (кут асиметрії лопаток), зменшився у середньому на $1,1^\circ$ ($p < 0,05$).

Водночас у випробуваних КГ достовірність відмінностей показників, що вивчаються, після проведення експерименту не відмічається ($p > 0,05$).

Не менш важливим критерієм оцінки ефективності запропонованої технології є вивчення динаміки функціонального стану ОРА дітей.

Результати педагогічного експерименту свідчать про покращення показників стану ОРА дітей старшого дошкільного віку. Особливо це відмічається у дітей ОГ (рис. 3).

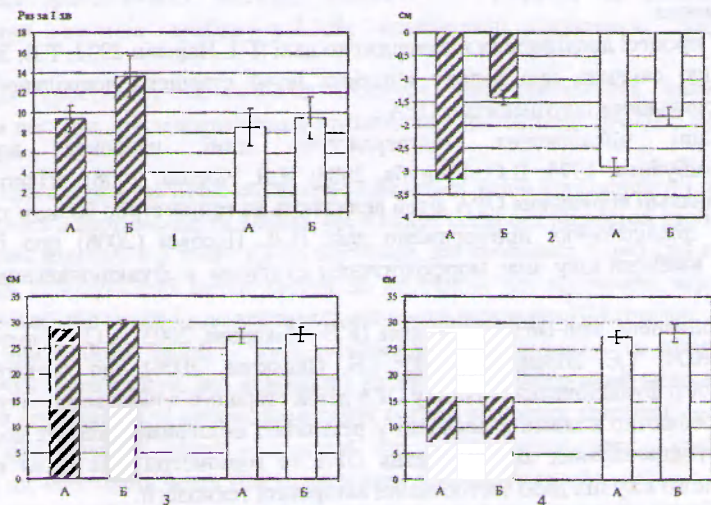

Рис. 3. Характеристики функціонального стану ОРА старших дошкільнят: 1 – динамічна витривалість м'язів живота; 2 – нахил уперед; 3 – латерофлексія вправо; 4 – латерофлексія вліво:

▨ – основна група; □ – контрольна група;

А – до експерименту; Б – після експерименту

Так, у випробуваних ОГ статистично значуще збільшилася динамічна витривалість м'язів живота в середньому на 4,2 раз за хв ($p < 0,05$), а також

покращилися показники гнучкості поперекового відділу хребта в середньому на 1,77 см ($p < 0,05$). У КГ позитивні статистично достовірні зміни були відмічені тільки у покращенні показників гнучкості поперекового відділу хребта (в середньому на 1,1 см; $p < 0,05$).

Аналізуючи показники ступеня сгійкості тіла, слід відмітити, що у дітей і основної, і контрольної груп було відмічено покращення вивчених показників, але вони не мали статистично достовірних відмінностей ($p > 0,05$).

Отримані результати свідчать про те, що використання розробленої технології корекції функціональних порушень ОРА дітей старшого дошкільного віку з урахуванням просторової організації їхнього тіла у процесі занять дало змогу покращити стан їхньої постави.

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» зроблено узагальнення отриманих результатів експериментальної роботи, де було показано, що використання запропонованої технології корекції порушень постави дітей старшого дошкільного віку дає змогу ефективніше орієнтуватися у виборі методів та засобів оздоровчої фізичної культури.

У ході роботи отримано три групи даних: такі, що підтверджують наявні розробки, такі, що доповнюють, і абсолютно нові результати з проблеми дослідження.

У процесі дослідження підтверджено дані (Г.І. Нарскін 2002; Т.В. Забалуєва, 2006), що свідчать про велику кількість дітей старшого дошкільного віку з функціональними порушеннями ОРА.

Наші дослідження підтверджують дані наукових досліджень (В.О. Гамбурцев, 1973; В.О. Кашуба, 2003; Н.Л. Носова, 2008), згідно з якими функціональні порушення ОРА дітей впливають на гоніометрію їхнього тіла.

У дослідженнях підтверджено дані Н.Л. Носової (2008) про існування тісного взаємозв'язку між морфологічним статусом и функціональним станом ОРА.

Доповнено дані багатьох авторів (Е.В. Макарова, 2003; А.С. Солодков, О.М. Єсіна, 2004; Т.Є. Віленська, 2005; І.В. Пенькова, 2006), що характеризують особливості функціонального стану ОРА дітей старшого дошкільного віку.

Абсолютно новими є виявлені у результаті експериментальних досліджень зміни функціональних характеристик ОРА та гоніометрії тіла дітей старшого дошкільного віку під дією застосованої авторської технології.

Отже, представлені дані, отримані у результаті проведених нами досліджень, формують чітку уяву про специфіку корекції функціональних порушень ОРА дітей старшого дошкільного віку у процесі фізичного виховання з урахуванням просторової організації їхнього тіла.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз сучасної науково-педагогічної літератури, а також результати власних педагогічних спостережень свідчать про те, що необхідність пошуку

шляхів підвищення ефективності фізичного виховання дітей дошкільного віку зумовлена таким. З одного боку, у загальній системі дошкільної освіти фізичне виховання посідає особливе місце і є важливим чинником зміцнення здоров'я та всебічного розвитку особистості дитини; з іншої – система фізичного виховання, що нині склалася у ДООЗ, оцінюється багатьма фахівцями як недостатньо ефективна.

Погіршення екологічних умов, зниження рівня життя, соціальні потрясіння, що відмічаються останнім часом, не дають підстав очікувати позитивних змін у формуванні здоров'я дітей. Нині спостерігається тенденція збільшення кількості корекційних груп для дітей із різними функціональними порушеннями ОРА. Викладене дозволяє вважати, що дослідження, присвячене розробці технології корекції порушень постави у дітей старшого дошкільного віку з урахуванням просторової організації їхнього тіла, дасть змогу прискорити вирішення означеної проблеми.

2. Найпоширенішими функціональними порушеннями ОРА у дітей старшого дошкільного віку є: порушення постави у фронтальній площині, які спостерігаються у 47,5 % дітей; порушення постави у сагітальній площині зі збільшенням фізіологічних вигинів хребта – у 18,75 %, зі зменшенням фізіологічних вигинів хребта – у 7,5 %; комбіновані порушення постави – у 13,75 %.

3. На просторову організацію біологів тіла дошкільнят впливають порушення постави, що відбивається у статистично достовірних ($p < 0,05$) змінах її показників:

- при плоско-увігнутій спині спостерігається зміна кута асиметрії плечей; кута, утвореного вертикаллю та лінією, що з'єднує остистий відросток хребця C_{VII} и ЦМ голови; відстані від точки C_7 до вертикалі, що проходить через ЦМ голови; відстані від найопуклішої точки хребта до вертикалі, що проходить через ЦМ голови; відстані від точки L_5 до вертикалі, що проходить через ЦМ голови;

- при плоскій спині – кута, утвореного горизонталлю та лінією, що з'єднує точку лобної кісти, що найбільше виступає, та підборідний виступ; кута, утвореного вертикаллю та лінією, що з'єднує остисті відростки хребців C_{VII} и L_V ;

- при круглій спині – відстані від найопуклішої точки хребта до вертикалі, що проходить через ЦМ голови; кута асиметрії плечей;

- при комбінованих порушеннях постави – кута асиметрії плечей; кута, утвореного вертикаллю та лінією, що з'єднує остисті відростки хребців C_{VII} и L_V ; кута нахилу до горизонталі лінії, що проходить через точки нижніх кутів лопаток;

- при порушеннях постави у фронтальній площині – кута нахилу до горизонталі лінії, що проходить через точки нижніх кутів лопаток; кута асиметрії плечей.

Порушення постави впливають на біостатичні показники стійкості тіла дітей старшого дошкільного віку, які найбільш наочно відбиваються на показниках

моменту стійкості тіла. Так, у дітей без порушення постави середні показники переднього моменту стійкості становлять 28,24 Н·м ($S=4,74$ Н·м), з круглою спиною – 37,42 Н·м ($S=6,13$ Н·м), з плоскою спиною – 24,79 Н·м ($S=1,99$ Н·м) та плоско-увігнутою спиною – 38,21 Н·м ($S=3,24$ Н·м) ($p<0,05$); заднього моменту стійкості у дітей без порушення постави – 14,49 Н·м ($S=2,28$ Н·м), з круглою спиною – 10,97 Н·м ($S=2,06$ Н·м), плоско-увігнутою – 10,9 Н·м ($S=1,65$ Н·м) та з порушеннями постави у фронтальній площині – 10,65 Н·м ($S=2,04$ Н·м).

4. На функціональний стан ОРА дітей впливають порушення постави: найбільше зниження силової витривалості м'язів живота спостерігається у дітей с комбінованими порушеннями постави у фронтальній та сагітальній площинах – 8,09 раз за 1 хв ($S=0,53$ раз за 1 хв). У дітей з плоско-увігнутою спиною цей показник становить 9 раз за 1 хв ($S=0,6$ раз за 1 хв), при порушеннях постави у фронтальній площині – 9,18 раз за 1 хв ($S=0,61$ раз за 1 хв), при кругло-увігнутій спині – 10,33 раз за 1 хв ($S=0,68$ раз за 1 хв), при круглій спині – 11,88 раз за 1 хв ($S=0,8$ раз за 1 хв).

У результаті проведених досліджень з використанням кореляційного аналізу виявлено ступінь взаємозв'язку між показниками просторової організації тіла та функціонального стану ОРА дітей старшого дошкільного віку.

5. Отримані дані дали змогу обґрунтувати та розробити технологію корекції порушень постави для дітей старшого дошкільного віку з урахуванням просторової організації їхнього тіла, керуючись фундаментальними розробками теорії та методики фізичного виховання, кінезіології, лікувальної фізичної культури, а також необхідністю тісного зв'язку виховно-освітнього та виховно-оздоровчого напрямків. Технологія складається з корекційно-профілактичного макроциклу, що включає три етапи – утягуючий, коригуючий, підтримуюче-оздоровчий, й передбачає застосування спеціальних фізичних вправ у вихідних положеннях, сприяючих розвантаженню хребта, комплекси корекційних фізичних вправ, враховуючих відхилення у показниках гоніометрії тіла дітей, а також вправи, спрямовані на формування навички статодинамічної постави. Складовою частиною розробленої технології є педагогічний моніторинг, що дозволяє спостерігати, вимірювати та оцінювати показники біогеометричного профілю постави, функціонального стану ОРА, а також біостатичні показники тіла дітей старшого дошкільного віку у процесі фізичного виховання.

6. Ефективність запропонованої технології апробовано у педагогічному експерименті, – застосування розробленої технології, спрямованої на корекцію функціональних порушень ОРА, сприяло стабілізації процесу порушень біогеометричного профілю постави, забезпеченню необхідної просторової організації усього тіла та його окремих біоланок. Так, у дітей основної групи статистично достовірно ($p<0,05$) покращилися показники гоніометрії постави: кут, утворений вертикаллю та лінією, що з'єднує остистий відросток хребця C_{VII} і ЦМ голови збільшився у середньому на $3,4^\circ$, кут, утворений вертикаллю та лінією, що

з'єднує остисті відростки хребців C_{VII} и L_V зменшився у середньому на $0,6^\circ$; кут нахилу до горизонталі лінії, що проходить через обидва акроміона до горизонталі зменшився у середньому на $0,2^\circ$; кут нахилу до горизонталі лінії, що проходить через точки нижніх кутів лопаток зменшився у середньому на $1,1^\circ$.

7. Експериментальна технологія корекції функціональних порушень ОРА дітей дошкільного віку з урахуванням просторової організації тіла позитивно впливає на показники функціонального стану ОРА: у випробуваних основної групи статистично достовірно ($p < 0,05$) покращилися наступні показники: збільшився приріст силової витривалості м'язів живота на $44,68\%$, покращилися показники гнучкості поперекового відділу хребта на $55,84\%$, показники латерофлексії вправо та вліво – на $3,30\%$ и $3,42\%$ відповідно. У контрольній групі позитивні статистично достовірні зміни були відмічені тільки у покращенні показників рухливості хребта на $37,93\%$.

8. Використання технології корекції порушень постави дітей старшого дошкільного віку з урахуванням індивідуальних особливостей просторової організації тіла у процесі фізичного виховання відкриває нові методичні підходи до формування навички правильної статодинамічної постави. Наведені результати дозволяють рекомендувати даний підхід до організації занять з фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку з функціональними порушеннями ОРА, що визначає подальше удосконалення навчальних програм з фізичного виховання для ДОЗ.

Перспективи подальших досліджень складаються з розробки програм занять оздоровчої спрямованості з урахуванням просторової організації суглобних компонентів стопи дітей старшого дошкільного віку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. *Бондарь Е. М.* Характеристика физического развития детей старшего дошкольного возраста с нарушениями биометрического профиля осанки / Е. М. Бондарь // Педагогика, психология та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. [ред. С. С. Єрмаков]. – Харків, 2005. – № 4. – С. 59–64.

2. *Бондар О. М.* Особливості біометричного профілю постави дітей 5–6 років / О. М. Бондар // Спортивний вісник Придніпров'я. – Дніпропетровськ, 2005. – № 2. – С. 102–104.

3. *Бондарь Е. М.* Физическая подготовленность детей старшего дошкольного возраста / Е. М. Бондарь // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків, 2005. – № 8. – С. 215–217.

4. *Бондарь Е. М.* Функциональное состояние опорно-двигательного аппарата детей старшего дошкольного возраста / Е. М. Бондарь // Физ. воспитание студентов творческих специальностей : сб. науч. труд. [ред. С. С. Єрмаков]. – Харьков, 2006. – № 4. – С. 59–64.

5. *Кашуба В. А.* К вопросу измерения геометрии масс тела человека / В. А. Кашуба, Е. М. Тышко // Физ. воспитание студентов творческих специальностей : сб. науч. тр. [ред. С. С. Ермаков]. – Харьков : ХГАДИ (ХХПІ), 2003. – № 1. – С. 76–81.

Внесок здобувача полягає в представленні методів діагностики постави людини.

6. *Кашуба В. А.* Биомеханическая коррекция нефиксированных нарушений опорно-двигательного аппарата детей дошкольного возраста / В. А. Кашуба, Е. М. Тышко // Физ. воспитание студентов творческих специальностей : сб. науч. тр. [ред. С. С. Ермаков]. – Харьков : ХГАДИ (ХХПІ), 2004. – № 1. – С. 71–77.

Внесок здобувача полягає в розробці технології корекції функціональних порушень опорно-рухового апарату дітей дошкільного віку.

7. *Сергієнко К. М.* Дослідження формування геометрії мас нижніх кінцівок дітей молодшого шкільного віку / К. М. Сергієнко, О. М. Тишко // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2004. – № 1. – С. 158–161.

Внесок здобувача полягає в отриманні соматометричних показників дітей молодшого шкільного віку.

8. *Бондар О. М.* Технологія контролю та корекції порушень просторової організації тіла дітей / О. М. Бондар, Н. Л. Носова // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2005. – № 4. – С. 62–65.

Внесок здобувача полягає в розробці алгоритму технології корекції просторової організації тіла дітей.

9. *Тышко Е. М.* Организация коррекционно-профилактических мероприятий с учетом состояния кинетики тела детей дошкольного возраста / Е. М. Тышко // Научное обоснование физического воспитания, спортивной тренировки и подготовки кадров по физической культуре и спорту : VII междунар. научн. сессия БГУФК (по итогам науч.-исслед. работы за 2003 г.). – Минск, 2004. – С. 519–520.

10. *Тышко Е. М.* Биомеханическая коррекция функциональных нарушений опорно-двигательного аппарата детей 5–6 лет / Е. М. Тышко // Современный олимпийский спорт и спорт для всех : VIII междунар. науч. конгресс – Алматы, 2004. – С. 136–138.

11. *Тышко Е. М.* Организация физкультурно-оздоровительных мероприятий детей дошкольного возраста с нарушениями опорно-двигательного аппарата / Е. М. Тышко // Олимпийский спорт, физическая культура, здоровье нации в современных условиях : науч.-практ. конф. – Луганск, 2004. – С. 317–320.

12. *Бондарь Е. М.* Биогеометрический профиль осанки детей старшего дошкольного возраста / Е. М. Бондарь // Современный олимпийский спорт и спорт для всех : IX междунар. науч. конгресс : тез. доклада. – К., 2005. – С. 225.

13. *Кашуба В. А.* Особенности пространственной организации тела детей дошкольного возраста / В. А. Кашуба, Е. М. Бондарь // Современный олимпийский спорт и спорт для всех : IX междунар. науч. конгресс. – К., 2005. – С. 220.

Внесок здобувача полягає в отриманні показників просторової організації тіла дітей старшого дошкільного віку.

14. *Бондарь Е. М.* Технология биомеханической коррекции пространственной организации тела детей 5–6 лет / Е. М. Бондарь // Спортивная наука. – Челябинск, 2006. – № 1. – С. 19–31.

15. *Бондарь Е. М.* Взаимосвязь параметров физического развития и функционального состояния опорно-двигательного аппарата детей старшего дошкольного возраста / Е. М. Бондарь // Современный олимпийский спорт и спорт для всех : XI междунар. науч. конгресс : тез. доклада. – Минск, 2007. – Ч. 2. – С. 130–133.

АНОТАЦІЇ

Бондарь Е. М. Коррекция функциональных нарушений опорно-двигательного аппарата детей 5–6 лет с учетом пространственной организации их тела. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.02 – Физическая культура, физическое воспитание разных групп населения. – Национальный университет физического воспитания и спорта Украины, Киев, 2009.

Диссертационная работа посвящена разработке и обоснованию технологии коррекции функциональных нарушений опорно-двигательного аппарата у детей дошкольного возраста. Анализ специальной литературы свидетельствует о том, что более 70 % детей, поступающих в первые классы общеобразовательных школ, имеют те или иные функциональные нарушения ОДА, в частности, нарушения осанки в сагиттальной плоскости с увеличением и уменьшением физиологических изгибов позвоночного столба, сколиотическую осанку, нарушения опорно-рессорных свойств стопы.

Анализ научно-методической литературы и передового практического опыта свидетельствует о том, что вопросу профилактики и коррекции нарушений осанки у детей старшего дошкольного возраста уделяется большое внимание. Несмотря на значительное количество научно-методических разработок, в специальной литературе отсутствуют данные об особенностях организации оздоровительных мероприятий для детей с нарушениями осанки с учетом показателей пространственной организации их тела.

Разработка технологии коррекции нарушений осанки у детей старшего дошкольного возраста с учетом пространственной организации их тела определила цель работы.

В диссертации изучены особенности влияния нарушений осанки на пространственную организацию тела и функциональное состояние ОДА детей старшего дошкольного возраста.

Результаты констатирующего эксперимента свидетельствуют о том, что 80 % детей имеют нарушения ОДА, причем большинство детей имеют нарушения осанки во фронтальной плоскости.

Дополнены и расширены данные других авторов о том, что: у детей уже в дошкольном возрасте имеются нарушения осанки; дети с различными видами нарушений осанки имеют невысокий уровень функционального состояния ОДА. Высокий уровень двигательной активности детей положительно влияет на функционирование органов и систем организма, а значительная умственная нагрузка и недостаточный уровень двигательной активности становятся причиной повышения заболеваемости и нарушений ОДА.

В работе впервые на основании выявленных количественных показателей биогеометрического профиля осанки у детей 5–6 лет разработана технология, которая позволяет с помощью физических упражнений избирательно воздействовать на нарушения пространственной организации их тела.

Технология коррекции нарушений пространственной организации тела детей старшего дошкольного возраста с функциональными нарушениями ОДА включает коррекционно-профилактический макроцикл, который состоит из втягивающего, корригирующего и поддерживающе-оздоровительного этапов, направленных на устранение нефиксированных и предупреждение фиксированных нарушений ОДА.

Мы уделяли особое внимание формированию навыка правильной осанки: принятию правильных поз детей – при вертикальном положении, ходьбе, сидя и во время сна.

Составной частью разработанной технологии является проведение праздника «Грациозная осанка», так как проведение физкультурных праздников положительно влияет на совершенствование двигательных навыков, воспитание физических и морально-волевых качеств детей, интереса к занятиям физическими упражнениями.

Важное место в технологии коррекции функциональных нарушений ОДА занимает работа с родителями, так как формирование у детей навыков здорового образа жизни возможно только при их активном участии. Проводилось ознакомление родителей с содержанием физкультурно-оздоровительной работы в дошкольном учреждении, направленной на профилактику и коррекцию функциональных нарушений ОДА, для чего организовывались родительские собрания, консультации, дни открытых дверей и практическая демонстрация форм работы с детьми.

Результаты исследования внедрены в учебный процесс Национального университета физического воспитания и спорта Украины при преподавании курсов «Возрастная биомеханика» и «Кинетика тела человека», в практику работы детского дошкольного учреждения № 285 и детского сада-школы «Барвинок» № 286 г. Киева.

Ключевые слова: физическое воспитание, осанка, пространственная организация тела, дети старшего дошкольного возраста.

Бондар О. М. Корекція функціональних порушень опорно-рухового апарату дітей 5–6 років з урахуванням просторової організації їхнього тіла. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. – Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, 2009.

У роботі вперше на основі визначених кількісних показників біогеометричного профілю постави дітей 5–6 років розроблено технологію, що дозволяє за допомогою фізичних вправ впливати на порушення просторової організації їх тіла.

Технологія корекції порушень просторової організації тіла дітей старшого дошкільного віку з функціональними порушеннями ОРА включає корекційно-профілактичний макроцикл, що складається з утягуючого, коригуючого та підтримуючо-оздоровчого етапів, направлених на усунення нефіксованих та попередження фіксованих порушень ОРА.

Основні результати роботи впроваджено у практику навчальної роботи дитячого дошкільного закладу № 285 и дитячого садка – школи «Барвінок» № 286 м. Києва та Національного університету фізичного виховання і спорту України.

Ключові слова: фізичне виховання, постава, просторова організація тіла, діти старшого дошкільного віку.

Bondar E. M. Correction of functional disorders of musculoskeletal system in children of 5–6 years of age taking into account the spatial organization of their bodies. – Manuscript.

The dissertation on competition of scientific degree of the candidate of physical education studies and other sports in speciality 24.00.02 – Physical training, physical education of different groups of population. – National university of physical education and sports in the Ukraine, Kyiv, 2009.

For the first time in this task on the foundation of certain numerical showings of biogeometrical sideview of bearing in children of 5–6 years of age the technology that allows with the help of physical exercises to influence the disorders of the spatial organization of their bodies is developed.

The technology of correction of disorders of the spatial organization in children of senior preschool age with functional disorders of musculoskeletal system includes correctional prophylactic microcycle, which consists of operating, correctional and of supporting sanitary stages, aimed at elimination of ambulatory and prevention of fixed disorders of musculoskeletal system.

The results of the research are applied in the educational process of National University of physical education and sports in the Ukraine, in the practice of work of preschool institution № 285 and a kindergarten-schools «Barvinok» № 286 in Kyiv.

Key words: physical education, bearing, spatial organization of the body, children of senior preschool age.